

Zpráva z kulatých stolů na téma dovednosti ve výuce práva

V březnu a dubnu 2022 uspořádalo centrum právních dovedností 2 kulaté stoly k **dovednostem ve výuce práva**. Zástupci z řad akademických pracovníků jednotlivých kateder se věnovali dvěma základním tématům:

- obsahu zpracovávaného seznamu dovednostní právníka,
- diskuzi nad místem těchto dovedností ve výuce právníků.

I. Seznam dovedností právníka

Abychom usnadnili diskuzi o tématu dovedností, které by měl každý právník, tj. absolvent PF UK ovládat, a o jejich výuce, začali jsme připravovat **seznam dovedností právníka**. Při jeho tvorbě vycházíme z řady českých i zahraničních zdrojů¹ a dále jej diskutujeme napříč fakultou. Identifikovali jsme některé ryze právní dovednosti (zejm. související s řešením právních případů) a dále řadu dovedností, které nejsou specifické pouze pro právníky. Obě kategorie se nicméně prolínají. Některé dovednosti tvoří společný základ pro všechny právníky, kdežto jiné dovednosti využijí pouze některé právní profese. Přitom ne všechny dovednosti mají být vyučovány na naší fakultě, některé jistě budou náležet až k profesnímu vzdělávání v rámci přípravy na konkrétní povolání po dostudování fakulty.

II. Dovednosti ve výuce práva

Diskuze vycházela ze dvou základních otázek:

- Jaký je stav výuky dovedností na naší fakultě?
- Jsou naši absolventi dobře vybaveni znalostně, zatímco absolventi jiných fakult ovládají i dovednosti?

V následujícím textu předkládáme základní shrnutí obou debat:

- Z výzkumů hodnocení naší fakulty v minulých letech² vyplývá, že fakulta klade velký důraz na výuku znalostí, ale již menší na výuku dovedností. Z řad našich studujících, absolventek a absolventů, ale i zástupců komor přitom zaznívá poptávka po vzdělání v oblasti dovedností.

---

¹ Opíráme se o konkrétně o tyto zdroje: nařízení vlády 275/2016 Sb., strategický záměr a profil absolventa PF UK, evaluační zprávu z hodnocení magisterského studijního programu na PF UK (Grimes, Přibáň), diskuze s komorami a Ministerstvem spravedlnosti k akreditaci magisterského studijního programu, MacCrate Report, Carnegie Report a sylaby dovednostních kurzů jiných univerzit.

² Vycházíme hlavně z evaluační zprávy z hodnocení magisterského studijního programu na PF UK (Grimes, Přibáň), diskuzí s profesními komorami a Ministerstvem spravedlnosti k nové akreditaci a rektorátního šetření mezi absolventy UK.

- Je pro výuku dovedností nezbytné, aby studující nejprve ovládli znalosti? Na jedné straně má řada vyučujících zkušenost s tím, že teprve pokud přijdou studující dobře znalostně připravení na seminář, je možné se náležitě věnovat aplikaci práva. Na druhé straně ovšem fakulta nemůže rezignovat na výuku dovedností a právních hodnot jen proto, že studující nebudou chodit dobře znalostně připravení na semináře.
- Znalosti a dovednosti spolu souvisí do té míry, že dává smysl je vyučovat dohromady. Není třeba, aby studující nejprve ovládli všechny znalosti, a pak až se může přistoupit k dovednostem. Dovednosti a znalosti totiž nestojí proti sobě. Dovednosti můžeme chápat jako schopnost aplikovat znalosti. A to můžeme vyučovat společně se znalostmi. Můžeme například zadat studujícím dovednostní úkol (napište, najděte, zformulujte...) s tím, že k řádnému vypracování úkolu budou potřebovat znalosti – a je na nich, aby si je získali (na přednášce, v učebnici, v odborné literatuře...). Pokud například studující chceme naučit znalosti vyplývající z judikátů, studující napřed musí ovládnout dovednost číst judikáty. Bez toho se znalosti z nich nenaučí. Vztah znalostí a dovedností tedy můžeme popsat jako kruh či spirálu: studující se něco dozví – něco aplikují – uvědomí si, co neumí, a to si musejí dostudovat.
- Mezi účastníky diskuze panovala shoda, že mezi základní pilíře vzdělávání patří vedle znalostí a dovedností také hodnoty/postoje, na které bychom neměli zapomínat. Naším cílem má být poskytovat vzdělávání, které propojuje všechny tři pilíře.
- Vyučující, kteří chtějí posílit výuku dovedností ve svých předmětech, často narážejí na to, že jim na ni v seminářích nezbyvá dost času. Ten zřejmě nebude možné získat jinak, než že se vyučující (jednotlivec či celá skupina) daného předmětu zamyslí nad tím, které znalosti a dovednosti považují za prioritní a bezpodmínečně chtějí, aby si je studující v jejich kurzu osvojili. Příklad dobré praxe v tomto ohledu představuje katedra právních dějin, která při tvorbě vzdělávacího plánu předmětu Historické základy českého práva identifikovala klíčové znalosti a dovednosti a sestavila je do přehledného dokumentu (tematického plánu daného předmětu).
- S výukou dovedností pomáhá také dovednostně zaměřený povinný předmět Úvod do studia práva. Tam je řada dovedností krátce obsažena, ale nikoli s cílem, že se tam studující dovednost definitivně naučí. Předmět si klade za cíl motivovat studující k řádnému a odpovědnému studiu a představit jim základní dovednosti tak, aby je mohli v navazujících předmětech dále rozvíjet. Zazněla též poptávka po vzájemné koordinaci mezi katedrami za účelem ujasnění, které dovednosti se již v rámci povinných předmětů vyučují. Tak lze zabránit zbytečnému opakování a na místo toho buď na předchozí výuku navázat na pokročilejší úrovni nebo se věnovat dosud opomíjené dovednosti.
- Dále je k úvaze, jak dovednosti zkoušet. Pokud zkusíme hlavně znalosti, dáváme tím studujícím najevo, že se mají učit především znalosti.
- Dobře učit dovednosti a k tomu je dobře kombinovat se znalostmi a hodnotami je náročné. Vyučujícím příprava takové výuky zabere hodně času, takže i vyučující se musí v této schopnosti neustále rozvíjet. K tomu může pomáhat i to, aby mohl vidět své kolegy učit (inspiroval se) a sám dostával od jiných vyučujících zpětnou vazbu ke své výuce.
- Zvyšování nároků na studující půjde zřejmě ruku v ruce se zvyšováním nároků na vyučující. Pokud po studujících budeme vyžadovat více přípravy na semináře, budou po nás, vyučujících, logicky vyžadovat kvalitní výuku. Studujícím přitom musí být zdůrazňováno, že velká část odpovědnosti za studium je na nich samotných.